

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal: Gregorii IX.

Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo

Spirens., 1660

3. Num probato plenè delicto, probatio contraria rei non acquiescentis
admitti debeat? An quando testis super negativa accipitur, & scientiae
causam per sensum corporis non reddiderit, sed ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

3. An probato plenè delicto, probatio
 contraria rei non acquiescentis admitti
 debeat? Distinguendum, si talem negati-
 vam probare velit per juramentum pro-
 prium aut aliorum jurantium solum de
 credulitate, audiri non debet reus, per
cap. quoties. §. porrò de purg: canon. quod si
 verò velit talem negativam probare indi-
 rectè per testes de veritate deponētis, au-
 diendum esse docet *Abb: in cap. ad nostram*
12. ht. ut si quis probet aliquem tali die
 stipulanti promisisse, potest negativam
 obliquè probare, probando se eâ die in a-
 lio loco fuisse, v. g. *non fui Kalendis Romæ.*
 ergo non promisi stipulanti. *L. 14. C. de*
contra stipul: D I F F I C U L T A S consequi-
 tur doctrinam præsentem: num quando
 testis super negativa accipitur, & scientiæ
 suæ causam per sensum corporis non red-
 diderit, sed præsumptivam tantum, v. gr.
 dicendo: *scio, quia sum vicinus aut consangui-*
neus propriè & verè probasse videatur?
 Propriam esse huiusmodi testis probatio-
 nem fatentur, qui præsumptionem pro-
 priè probationem esse affirmant: qui ta-
 men fatentur eo modo factam, non esse
 non

non

veram, adeoque ad probandum valere
 non etiam ad reprobandum: id est, non
 posse ex eiusmodi probatione, alias testi-
 ficum instrumentorumvè probationes in-
 fringi aut reprobari. Bald: *in L. Presbyter*
in fin. C. de Ep. & Cler. non enim pugnat
 hæc duo inter se, ut aliquid sit propriè ta-
 le, nec tamen verè tale: quia (inquunt)
 præsumptio de re dubia est, quæque au-
 suapte natura aut ex facti contingenti-
 probari aliter non potest: ut proinde ob
 eam causam nec verum dici possit, quod
 præsumptum. Probant *ex capit. is qui*
dem. cap. veniens. cap. tua de sponsal: quibus
 habetur matrimonium præsumptivè con-
 tractum ex sponsalibus de futuro, secun-
 da copula carnali, propriè matrimonium di-
 ci, eamque vim habere, quam verum ma-
 trimonium haberet, nec tamen verè ma-
 trimonium esse, quasi non intercedente
 verborum formâ, de quâ *in cap. si inter.*
cap. tua de spons: hinc neminem in foro
 animæ huius conjugii vinculo necessario
 constringi, si non animo consentiendi
 contrahendivè mulierem cognoverit. *cap.*
cap: tua. ALII verò censēt id, quod pro-
 priè

priè tale est, verè etiam tale esse, ad eò que
 depositionem testis huius verè & propriè
 probationem esse, argumento deducto
 ex *L. si. aliquam rem. v. quasi non meam. ff. de
 acq. poss.* ubi scribitur, eum scilicet, q rem
 suam propriam sciens & volens conduxerit,
 ei donasse videri, à quo cõduxerit: quæ
 runt, enim an præsumptus iste donationis
 titulus verò videatur? & respondent quòd
sic. Cui tamen objiciunt contrariæ sen-
 tentiæ *Auth.* eatenò verum censerì posse,
 quatenus fictus non est: non posse tamen,
 quatenus præsumptus est. Verùm hinc
 nemo non colligit ignorantiam, quæ con-
 troversix huic causam dedit. *Nos sic dici-
 mus.* duplicem esse veritatis significatio-
 nem: aliquando enim præsumptioni op-
 ponitur, aliquando fictioni: quando præ-
 sumptioni opponitur nihil aliud veritas,
 quam certitudo est: quâ ratione dicitur
 non verum, quod præsumitur, hoc est, nõ
 certum. Cæterùm quando fictioni com-
 paratur: tunc in propriâ significatione ve-
 ritas manet, ut ea sit, quæ nihil fictum, ni-
 hil cõmentitium habet: sed immutatum,
 quod nunc est, vel ante fuit, vel post futu-
 rum

rum

rum est, ut definit. *Cic. lib. 1. de Iuvēt.* Quod
itaq; præsumptum est, illud simul verum
dicitur: nam finis præsumptionis veritas
est: fictionis autem contraria veritas: non
tamen verum dicitur, quia certum. I
psa etiam probatio præsumptiva vera
probatio est, quatenus probatio aut pro
bandi modus: quid enim aliud est veram
probationem esse, quam esse propriam.
Habemus ergò, quando eadem sint auctori
versa, esse verè tale aut propriè tale, et
rursus verumne conjugium dici possit,
quod ex fide datâ præsumitur secuta de
mum copula: verum enim dici non po
test, quia certum: sed utiq; verum, quia
non fictum. Ex quibus inferimus, si
specie sic testis deposuerit, ut præsumpti
vam suæ depositionis rationem adjunxe
rit, verè ac propriè probasse videri, quod
nihil fictum in sua probatione sit: non
men veram, hoc est, certam eam proba
tionem esse: quia in præsumptione nihil
non ambiguum, saltem si juris non est, ut
alibi dicemus. Sed *difficultas* exhausta ne
dum est, dum quæritur, an testis super ne
gativa acceptus removere debeat actum
à se

à sensu, an verò sensum ab actu? **A S S E-**
 ro debet removeere actum à sensu, non
 contra, hoc est, testis debet dicere, *talis ac-*
tus non fuit factus, & hoc ego scio per sensum,
& presentiam meam, quia tali loco & tempore,
ubi actus celebratus dicitur, ego interfui, & re-
verà ille actus celebratus non fuit, & non potu-
isset celebrari, quin ego vidissem & audivissem.
 Ratio conclusionis est: quia in facto alie-
 no sic coarctato, virtus sensitiva clarè &
 apertè percipit negativam: unde si testis
 removeet sensum ab actu, quod est quan-
 do dicit, *non recordor Petrum hoc aut illud, de*
quo accusatur fecisse, neq; etiam interfui, ni-
hil probat, quia qui nescit, probare non
potest, Barth: in L. 1. §. si quis neget: num. 6.
Gregor: XV. decis: 325. n. 4. ex quibus con-
 stat commune axioma, plus creditur duo-
 bus affirmantibus, quàm decem neganti-
 bus verum esse, quando ex illa negatione
 non resultat probatio negativæ; vel quia
 impossibile, eò quod non est coarctata,
 vel quia non est reddita causa scientiæ: ali-
 às pari passu ambulant affirmativa & ne-
 gativa Panor: *in cap. bona memoria. n. 13.*

4. Probatio judicialis, de qua agimus,

I

faci-